

УДК 911:656(477:83)

**ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНА ДИНАМІКА СФЕРИ ЗВ'ЯЗКУ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ****Д. Фігурний***Львівський коледж Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, вул. В. Великого, 12, м. Львів, 79053, Україна*

Проаналізовано динамічні особливості в структурі доходів від реалізації послуг телефонного зв'язку у Львівській обл. Розглянуто вплив інформаційних технологій на суспільство. Зроблено порівняльний аналіз забезпеченості населення головними домашніми телефонними апаратами в сільській та міській місцевостях.

Ключові слова: інформаційне суспільство, сфера зв'язку, географія сфери зв'язку, динаміка сфери зв'язку.

Для нинішнього етапу розвитку суспільства принципово важливе значення інформаційних і комунікаційних технологій полягає в тому, що їхнє використання може сприяти вирішенню проблем, пов'язаних з потребою подолання кризових явищ на засадах прогнозування ситуацій у регіонах підвищеної напруженості, районах екологічного лиха, місцях природних катастроф і великих техногенних аварій, що становлять велику небезпеку для суспільства. Тому актуальним є аналіз якісних динамічних змін у сфері зв'язку, їхнє спрямування та вплив на суспільство.

Специфічна особливість сучасного інформаційного суспільства та, що діяльність людей у головних аспектах суспільного життя відбувається з неодмінним залученням засобів відповідної розвиненої інфраструктури. Глибокі зміни охопили всі головні сфери життєдіяльності суспільства та держави: взаємодію з природою, суспільні відносини, соціальне регулювання. Темпи впровадження інформаційних технологій у тричість разів перевищують темпи розвитку технології використання енергії, і в цьому разі простежується тенденція до постійного прискорення. Економіко-географічна динаміка і тенденції розвитку сфери зв'язку України висвітлені мало, зокрема в праці В.С. Грицевича розкрито передумови, чинники, структуру та динаміку розвитку сфери зв'язку в Україні [1, С. 14–15]. Цієї проблеми торкався М.Г. Онищенко, який запропонував головні напрями картографування сфери зв'язку та змін, що відбуваються в ній [2, С. 158–161].

Ми мали на меті дослідити динамічні зміни, що відбулися в сфері зв'язку за останні роки під впливом інформаційної революції, на прикладі Львівської обл.

У сфері економіки вплив інформаційних технологій позначається у двох аспектах: по-перше, у різкому зниженні цін на товари та послуги, пов'язані із сучасними технологіями, по-друге, у стрімкому, практично безпрецедентному поширенні інформаційних технологій у виробничих системах і у сфері домашнього побуту. Наприклад, відомий американський дослідник Дж. Б. Делонг обчислив, що протягом життя одного

покоління в 1970–1990-х рр. ціна комп'ютерів знизилась більш ніж у 10 тис. разів, тобто в середньому вона щороку зменшувалася на 30–40%.

Ще однією ознакою подальшого розвитку технічного прогресу є швидке скорочення проміжку часу між винаходом нового процесу та початком його використання в масовому виробництві. Зокрема, якщо людству знадобилося 112 років для освоєння фотографії та 56 років для організації широкого застосування телефонного зв'язку, то відповідні терміни для транзистора й інтегральної мікросхеми становлять, відповідно, 5 і 3 роки.

Показники забезпеченості (за останні роки) населення України домашніми телефонами, регіонів України міжміськими таксофонами, а також щільності телефонів на 100 жителів України з року в рік зростають.

У 2000 р. прийнято Комплексну програму єдиної національної системи зв'язку України, яка передбачала задовольнити до 2005 р. попит населення на послуги телефонного зв'язку на рівні 73 телефони на 100 міських сімей і 30 телефонів на 100 сільських сімей, що потребувало потроєння ємності телефонної мережі. Як засвідчили подальші дослідження з забезпеченості населення головними домашніми телефонними апаратами, на 100 домогосподарств на кінець 2004 р. ці показники в цілому по Львівській обл. у сільській місцевості становили 21 тел./100 сімей, у міській – 69 тел./100 сімей.

Відмінність у забезпеченні сільської та міської місцевості домашніми телефонними апаратами пояснюють двома головними причинами.

1. Різниця в розвитку зв'язку у сільській та міській місцевостях зумовлена його економічною доцільністю. Зокрема, прибуток, одержуваний від міжнародного, міжміського, міського і сільського зв'язку, спадає в порядку, в якому перераховано ці види зв'язку, тоді як капіталовкладення розподілені у зворотному порядку.

2. Неоднорідність розвитку окремих районів та міст зумовлена впливом географічних, економічних і соціальних чинників. Найвищий показник є в м. Трускавці, що пояснюють передусім впливом рекреаційних можливостей міста, які суттєво підвищують попит на послуги зв'язку і, відповідно, на розвиток галузі.

З 2002 по 2004 рр. відбулися значні зміни в структурі доходів від реалізації послуг телефонного зв'язку, що відображено на рис.1.

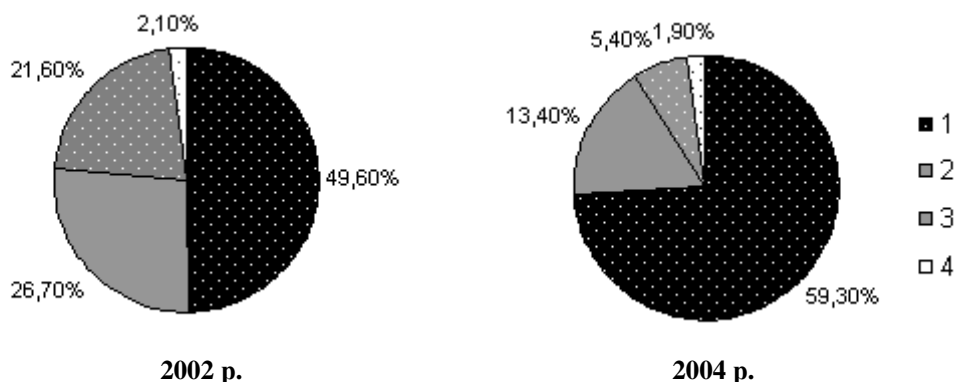

Рис. 1. Структура доходів телефонного зв'язку Львівської обл. у 2002–2004 рр.
Зв'язок: 1 – міжміський; 2 – міський; 3 – міжнародний; 4 – сільський [2, 5].

Такі зміни, зокрема, збільшення доходів міжміського зв'язку, відбулись завдяки розвитку оптично-волоконних ліній зв'язку та введення в дію цифрових станцій. Згідно зі статистичними даними, у Львівській обл. кількість АТС у міській місцевості 2004 р. становила 228 одиниць з монтованою ємністю 501 095 номерів, з них 107 цифрових станцій з монтованою ємністю 233 115 номерів. У сільській місцевості кількість АТС становить 545 одиниць з монтованою ємністю 77 713 номерів, з них 66 цифрових станцій з монтованою ємністю 18 033 номерів.

За умов зрівняння доходів від послуг зв'язку за видами у 2002 і 2004 рр. виявлено тенденції змін структури доходів зв'язку. Ці зміни показано на рис. 2.

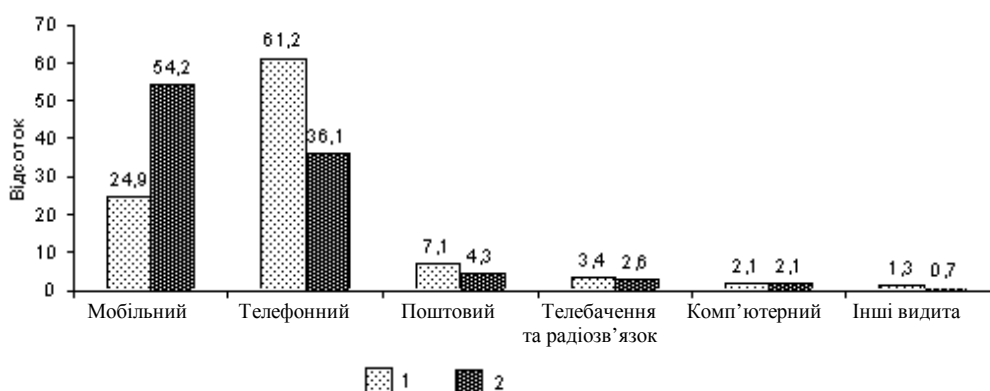

Рис. 2. Доходи від реалізації послуг зв'язку у Львівській області: 1 – 2002 р.; 2 – 2004 р. [3, 4].

Як видно з рис. 2, суттєві зміни відбулись у розподілі доходів між мобільним та стаціонарним телефонним зв'язком. Доходи мобільного зв'язку збільшились удвічі, на томість від стаціонарного телефонного зв'язку, навпаки, зменшились. Зазначену зміну в розподілі доходів, а отже, і в кількості користувачів, можна пояснити такими чинниками.

По-перше, швидкий технічний розвиток мобільного зв'язку.

По-друге, на українському ринку з'явилося багато мобільних операторів, що зумовило конкуренцію, і тому ціни на користування мобільним зв'язком стали доступні для ширших верств населення України.

По-третє, зростання рівня життя в Україні та Львівській обл., зокрема.

Розвиток мобільного зв'язку суттєво вплинув на доходи поштового зв'язку. Як видно з рис. 2, доходи пошти з 2002 по 2004 рр. зменшились у Львівській обл. на 2,6 %. Саме зручність і переваги мобільного зв'язку скоротили кількість телеграфних повідомлень, листів, що підтверджують дані Львівського обласного управління статистики.

Отже, дослідження масштабів розвитку та поширення телефонного зв'язку у Львівській обл. засвідчують, що відбувається швидкий перехід до цифрових систем зв'язку та посилюється роль мобільного зв'язку, тобто збільшується їхній потенціал, приводячи до створення нових інфокомунікативних технологій.

1. *Грицевич В.С.* Зв'язок України. Географічні проблеми. Текст лекції. – Львів: Ред.-вид. відділ Львів. ун-ту, 1997. – 16 с.
2. *Онищенко М.Г.* Картографування мереж та засобів зв'язку України // Національне картографування: стан, проблеми та перспективи розвитку. Зб. наук. праць. – К.: Картографія, 2003. – С. 158–161.
3. Зв'язок Львівської області у 2002 році: Стат. збірник. – Львів, 2003. – 36 с.
4. Статистичний щорічник Львівської обл. за 2002 рік. Ч. 2 / За ред. С. Матковського. – Львів, 2003. – 381 с.
5. Транспорт і зв'язок Львівської області: Стат. збірник 2004 р. – Львів, 2005. – 100 с.

**ECONOMICAL GEOGRAPHICAL DYNAMICS OF THE COMMUNICATION SPHERE
OF LVIV REGION**

D. Fihyrnyy

*Lviv College of the State University of Information-Communication Technologies,
V. Velyki Str., 12, UA – 79000 Lviv, Ukraine*

The article analyses the dynamic peculiarities in the structure of incomes from the realization of telephone communication services in Lviv Region. It considers the influence of informational technologies upon the society. The article gives the comparative analysis how the population is provided with the basic home telephone sets in the country side and in the towns.

Key words: informational society, communication sphere, geography of communication sphere, dynamics of communication sphere.

Стаття надійшла до редколегії 16.06.2006
Прийнята до друку 21.06.2006